

उवाच चैनं राजेन्द्र किं कार्यं ब्रूहि पार्थिव । स चोवाच नृपस्तस्मै यदामगनकारणं ।

॥ राजोवाच ॥ अयं ब्रह्मन्नितो राजा वीतह्वयो विसर्ज्यतां । तस्य पुत्रैर्हि मे कृत्स्नो ब्रह्मन् वंशः प्रणशितः ।

उत्सादितश्च विषयः काशीनां रत्नसञ्चयः । एतस्य वीर्यदृप्तस्य हतं पुत्रशतं मया ।

१८२०

अस्येदानीं बधादद्य भविष्याम्यनृणः पितुः । तमुवाच कृपाविष्टो भृगुर्धर्मभृताम्बरः ।

नेहास्ति चक्षियः कश्चित् सर्व्वे हीमे दिजातयः । एतत्तु वचनं श्रुत्वा भृगोस्तथ्यं प्रतर्द्दनः ।

पादावुपस्पृश्य शनैः प्रहृष्टो वाक्यमब्रवीत् । एवमप्यस्मि भगवन् कृतकृत्यो न संशयः ।

य एष राजा वीर्य्येण स्वजातित्याजितो मया । अनुजानीहि मां ब्रह्मन् ध्यायस्व च शिवेन मां ।

त्याजितो हि मया जातिमेष राजा भृगूदह । ततस्तेनाभ्यनुज्ञातो ययौ राजा प्रतर्द्दनः ।

१८८५

यथागतं महाराज मुक्ता विषमिवोरगः । भृगोर्वचनमात्रेण स च ब्रह्मर्षितां गतः ।

वीतह्वयो महाराज ब्रह्मवादित्वमेव च । तस्य गृत्समदः पुत्रो रूपेणेन्द्र इवापरः ।

शक्रस्त्वमिति यो दैत्यैर्निर्गृहीतः किलाभवत् । च्छ्वेदे वर्त्तते चाग्रा श्रुतिर्यस्य महात्मनः ।

यत्र गृत्समदो ब्रह्मन् ब्राह्मणैः स महीयते । स ब्रह्मचारो विप्रर्षिः श्रीमान् गृत्समदोऽभवत् ।

पुत्रो गृत्समदस्यापि सुचेता अभवद्भिजः । वर्चाः सुतेजसः पुत्रो विह्व्यस्तस्य चात्मजः ।

२०००

विह्व्यस्तस्य तु पुत्रस्तु वितत्यस्तस्य चात्मजः । वितत्यस्तस्य सुतः सत्यः सन्तः सत्यस्य चात्मजः ।

श्रवास्तस्य सुतश्चर्षिः श्रवसश्चाभवत्तमः । तमसश्च प्रकाशोऽभूत्तनयो द्विजसत्तमः ।

प्रकाशस्य च वागिन्द्रे बभूव जपताम्बरः । तस्यात्मजश्च प्रमतिर्व्वेदवेदाङ्गपारगः ।

घृताच्या तस्य पुत्रस्तु रुरुर्नान्नादपद्यत । प्रमद्वरायान्तु रुरोः पुत्रः समुदपद्यत ।

शुनको नाम विप्रर्षिर्यस्य पुत्रोऽथ शैलकः । एवं विप्रत्वमगमद्वीतह्वयो नराधिपः ।

२००५

भृगोः प्रसादाद्राजेन्द्र चक्षियः चक्षियर्षभ । तथैव कथितो वंशो मया गार्त्समदस्तव ।

विस्तरेण महाराज किमन्यदनुष्टुप्सि ।

इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्व्वणि आनुशासनिके पर्व्वणि वीतह्वयोपाख्यानं त्रिंशोऽध्यायः ॥ ३० ॥

॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ के पूज्या वै त्रिलोकेऽस्मिन् मानवा भरतर्षभ । विस्तरेण तदा चक्ष न हि तृप्यामि कथ्यतः ।

॥ भीष्म उवाच ॥ अत्राप्युदाहरन्तीममितिहासं पुरातनं । नारदस्य च संवादं वासुदेवस्य चोभयोः ।

नारदं प्राञ्जलिं दृष्ट्वा पूजयानं द्विजर्षभान् । केशवः परिपप्रच्छ भगवन् कान्नमस्यसि ।

२०१०

बहुमानपरस्तेषु भगवन् कान्नमस्यसि । शक्यञ्चेच्छ्रोतुमिच्छामि ब्रूह्येतद्धर्मवित्तम ।

॥ नारद उवाच ॥ शृणु गोविन्द यानेतान् पूजयाम्यरिमर्द्दन । त्वत्तोऽन्यः कः पुमालोके श्रोतुमेतदिहार्हति ।

वरुणं वायुमादित्यं पर्जन्यं जातवेदसं । स्याणुं स्कान्दं तथा लक्ष्मीं विष्णुं ब्राह्मणमेव च ।

वाचस्पतिश्चन्द्रमसमपः पृथ्वीं सरस्वतीं । सततं ये नमस्यन्ति तान्नमस्याम्यहं विभो ।

तपोधनान् वेदविदो नित्यं वेदपरायणान् । महार्हान् दृष्ट्वा शार्दूल सदा संपूजयाम्यहं ।

२०१५

अभुक्त्वा देवकार्याणि कुर्व्वते ये विकृत्यनाः । सन्तुष्टाश्च चमायुक्तास्तान्नमस्याम्यहं विभो ।